

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

27. TÝDEN (30.6.2025)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Národní centrum zemědělského
a potravinářského výzkumu

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách **CARC**: www.carc.cz. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Tento týden jsou vidět poškozené porosty od krytonosců, třásněnek, občas i zápředníčků. Výskyt třásněnek na cibuli je letos extrémní, porosty začínají být silně poškozené, ale zatím počasí nepřeje chorobám. Přilet dospělců omezí až vydatné deště, při přemnožení zkrátit interval ošetření, 1x týdně nestačí. Vysoké výskyty krytonosců z minulého týdne se podařilo eliminovat, zůstaly po nich „jen“ požrané listy, ale přilet do porostů bude s různou intenzitou pokračovat. Na některých plochách škodí mšice zelná, zápředníček a molice. Dřepčící jsou většinou regulováni ochranou proti krytonoscům. Pokračuje kladení květilky zelné. V teplém a suchém počasí stoupá riziko přemnožení svilušky chmelové i ve venkovních porostech.

Brukvovitá zelenina - po ošetření většina porostů se škůdci pod prahem škodlivosti, ale přilet krytonosců, zápředníčka, mšic i molice pokračuje a v současných hících je potřeba sledovat porosty 2-3x týdně včetně vnitřku hlávek, kde se škůdci rádi ukrývají. Dřepčíků je málo - jsou redukováni postřiky, stejně jako housenky bělásků. Pokračuje kladení květilky. Třásněnky jsou přemnožené na cibuli, ale v hlávkách zelí jich je zatím minimum.

Ostatní zelenina - na začátek července je mimořádná škodlivost třásněnek na cibuli - viz další strana. Ostatní zeleniny na sledovaných plochách s minimem škůdců. Hrachy se blíží ke sklizni, v mladších porostech mohou škodit zrnokazi a obaleči. Lokálně mohou škodit mšice a různé druhy housenek, např. kovolesskele gama, který přilétá z jižní Evropy a v krajině je hojný. Objevují se miny od vrtalek. Suché a teplé počasí zvyšuje riziko škodlivosti svilušky chmelové i ve venkovních porostech, především tykvovité zeleniny.

Rizikové: krytonosci, třásněnky, dřepčící, molice, mšice, květilka, mandelinka bramborová, zápředníček polní aj.

Třásněnky na cibuli - ochrana porostů

- letošní rok je extrémní výskyt třásněnek na cibuli
- během týdne poškození některých porostů výrazně vzrostlo, ztráta asimilační plochy listů již negativně ovlivní výnos
- jsou porosty s více jak 100 nymfami/rostlinu, může dojít až k zasychání listů
- v předchozích letech decimovaly porosty choroby (a neprávem se to svádělo na třásněnky), letos zatím choroby nejsou viditelné a za světlání listů mohou třásněnky
- **ochrana** - při současném extrémním výskytu nepomůže běžná ochrana prováděná v letech s normálním výskytem, extrémnímu výskytu musí odpovídat „**extrémní ochrana**“ - dokud jsou třásněnky volně na listech, je ochrana nedostatečná. Ošetření 1x týdně nemusí stačit.
- třásněnky se musí zahnat do defenzivy - mohou přežívat pouze mezi nahloučenými listy, které poskytují přirozený úkryt před postřiky, na listech se výskyt netoleruje
- kvalita ošetření - zkontrolujte si pokrytí listů postřikem - pokud celá plocha listů nebude za postřikovačem mokrá, bude účinnost nedostatečná - je potřeba zvýšit množství vody/ha, použít jiné trysky apod.
- třásněnky patří mezi škůdce s měkkým tělem, na které dobře fungují různé oleje apod. mechanicky působící přípravky, které je udusí nebo vysuší. Pokud po postřiku přežívají nymfy volně na listech, které měly být ošetřeny, je chyba v aplikaci. Nezáleží, zda byl použit insekticid, olej, nebo tankmix - účinnost se musí projevit.
- zdánlivá neúčinnost ošetření - při vysokém přiletu škůdců do porostů je třeba odlišit neúčinnost postřiku (na třásněnky na listech) od zdánlivé neúčinnosti (postřik zahubí všechny jedince na listech, ale ti jsou nahrazeni buď rozlézajícími se nymfami i dospělci ukrytými v době postřiku mezi nahloučenými listy nebo dospělci naletujícími z okolí). Proto je potřeba hodnotit účinnost přípravku krátce po aplikaci, když se jdete podívat do porostu až za 3 dny, tak už mohou být dříve zahubení jedinci nahrazeni nově přilétlými nebo rozlezlými z paždí listů.

Přemnožené nymfy třásněnek

Třásněnky se obtížně hubí mezi nahloučenými listy (červená oblast), kam většinou insekticidy neproniknou. Pokud jsou nymfy a poškození vně této oblasti jako na obrázku, je chyba v ošetření (dlouhý interval, nekvalitní pokrytí listů...).

Poškození a převažující dospělci třásněnek volně na listech - předchozí ochrana byla účinná, ale přilétli noví jedinci z okolí - zkrátit interval ošetření

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- výskyt/škodlivost většinou nízká, reguluje je ochrana cílená na další škůdce. Migrace bude pokračovat.

Monitoring - do listů jsou vykousané drobné jamky, které splývají, v blízkosti jsou černí nebo světle pruhovaní dospělci několika druhů.

Ochrana - sítě proti hmyzu. Při vysokém výskytu a poškození listové plochy u nezakrytých výsadeb ošetřit insekticidem.

Mšice zelná

- pokračuje přilet do porostů, zakládá kolonie, někde již početné - škodí. Predátorů je zatím nedostatek, občas mšicomar, ale nevýznamně.

Monitoring - prohlídka listů a srdéček, ve kterých se mohou ukrývat. Nepřímo lze sledovat podle přítomnosti slunéček, které se za mšicemi stěhují do porostů.

Ochrana - mšice již ukryté v hlávkách, v závislosti na velikosti listů volit kontaktní či systémové přípravky. Při nízkých počtech může být redukována predátory nebo ochranou proti dřepčíkům a dalším škůdcům.

Mšice

- na sledovaných plochách většinou pod prahem škodlivosti, místy je regulují slunéčka. Letos vyšší škodlivost mšice makové, která měla rozvleklý nálet do porostů.

Monitoring - prohlídka listů a srdéček, ve kterých se mohou ukrývat. Nepřímo lze sledovat podle přítomnosti slunéček, které se za mšicemi stěhují do porostů.

Ochrana - početnost je většinou nízká, přímé škody sáním (kromě m. makové) nejsou, regulaci mohou zajistit predátoři.

Krytonosci

- oproti minulému týdnu pokles z důvodu intenzivní ochrany (na listech příznaky poškození, ale brouků méně), přilet dospělců pokračuje, ohrožení porostů trvá.

Monitoring - počet dospělců se monitoruje prohlídkou/oklepem rostlin. Dospělci často ukryti v srdéčku.

Ochrana - provádí se proti dospělcům.

Molice vlašovičnicková

- pokračuje hromadný přelet z řepek do zelenin, ale v porovnání s předchozími roky je přilet zatím slabší. Přelet z řepek bude postupně slábnout, zdrojem se stanou porosty zelenin.

Monitoring - bílí dospělci a vajíčka na spodní straně listů.

Ochrana - sítě proti hmyzu; ošetření proti dospělcům před vykladením, dospělci jsou nejcitlivější k insekticidům, kombinovat pyretroidy + olej (aplikace brzy ráno za chladna).

Zápředníček polní

- škodlivost housenek v závislosti na lokalitě a ošetření, v některých porostech zůstává až několik housenek na rostlinu - hl. ukrytých v hlávkách pod listy, kam se nedostal insekticid. Dospělců přibývá (nová generace), ale v porostech jich je méně.

Monitoring - drobní dospělci poletují v porostech, sedají na listy rostlin, podle bílé kresby na hřbetě křídel se nedají splést s jiným druhem. V letošním roce jsou opět atraktivní feromony - možno využít k monitoringu. Zelené housenky vyžírají listy ze spodní strany, zpočátku zůstává

neporušená horní pokožka listu. Ukrývají se též v hlávkách.

Ochrana - proti nejmladším housenkám při objevení prvních příznaků poškození.

Květilka zelná

- pokračuje kladení druhé generace.

Monitoring - bílá vajíčka ukrytá na styku rostliny s půdou, vylíhlé larvy ožírají kořeny a zavrtávají se dovnitř.

Ochrana - moření sadby, zakrytí sítí. Nemořené porosty - ochrana proti dospělcům před vykladením vajíček.

Motýli

- početnost zůstává nízká, škodlivé výskyty housenek nezjištěny, ale lokálně mohou škodit různé druhy na různých plodinách.

Monitoring - na různých částech hledat vajíčka a housenky. V závislosti na druhu jsou listy požrané, ukousané nebo svinuté.

Ochrana - proti nejmladším housenkám při objevení prvních příznaků poškození.

Třásněnky

- v cibuli vysoká početnost, napadení roste, přilet pokračuje, s vysycháním krajiny se zintenzivní. Na brukvovité zelenině zatím nejsou.

Monitoring - dospělci jsou většinou ukrytí mezi listy u báze, při vyšším výskytu nebo za

teplého počasí je část jedinců i volně na listech. Nymfy jsou světlé, nejčastěji ukryté mezi nahloučenými listy. Posátá místa jsou světlá, stříbrná, někdy s kupičkami tmavého trusu.

Ochrana - při začínajícím poškození listů sáním. Mladé nymfy jsou ukryté mezi nahloučenými listy, kde na ně přípravky nefungují. Účinnost postřiku závisí na kvalitě ošetření, je třeba seřadit postřikovač takovým způsobem, aby byla pokryta ideálně celá plocha listů, pokud zůstane mezi kapkami neošetřená plocha, přežije část třásněnek i spor hub, které se přemnoží a předčasně listy zničí.

Mandelinka bramborová - sledování ukončeno

- s různou intenzitou bude škodit až do léta.

Pokud si nevíte s určením rady, pošlete foto na email: kamil.holy@carc.cz, v rámci monitoringu pro zelináře je bezplatné poradenství a diagnostika škůdců.

Užitečné organismy

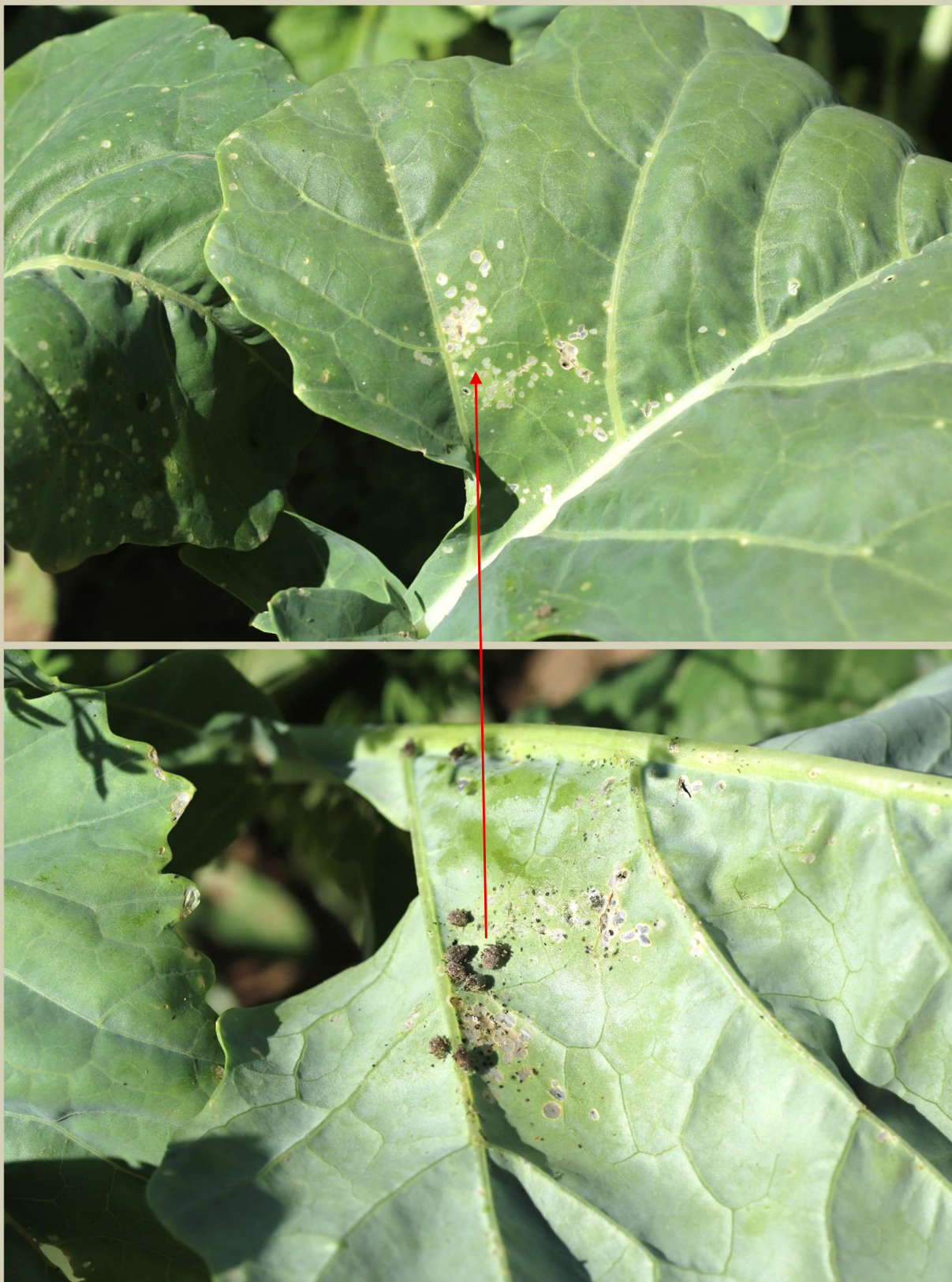
- od konce minulého týdne v krajině více pestřenek, které přilétly z jihu Evropy, vyšší výskyty i v porostech zelenin - mohly by pomoci s regulací mšic na brukvovité zelenině. Ostatní užitečné organismy zatím na nízké úrovni.

Poškození listů kedluben krytonosci

Slunéčko 7tečné a krytonosci na spodní straně listu

Stejný list z vrchní (nahore) a spodní strany, kde se ukrywají a žerou krytonosci

Dřepčící jsou většinou vyhubeni postřiky proti krytonoscům

Děrované listy po žíru housenek záředníčka

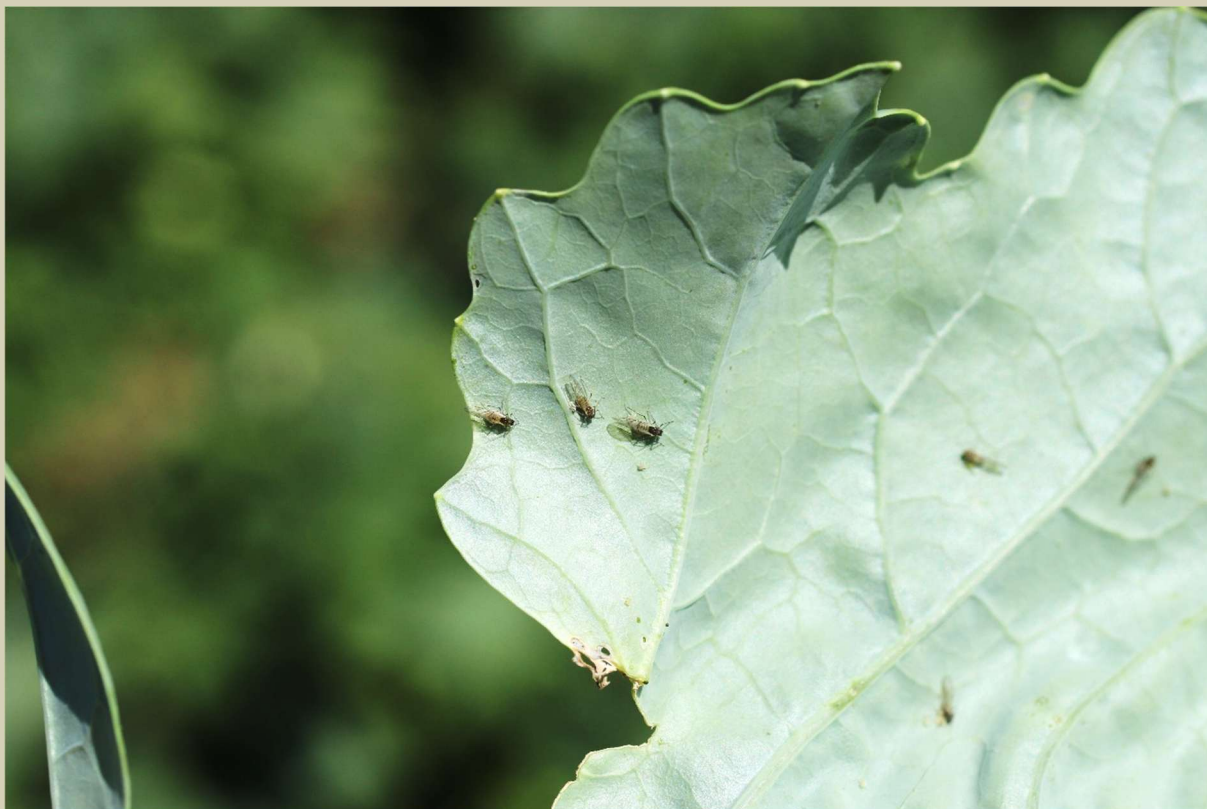
Na listech ještě zůstává část housenek zápředníčka, ale většina je nezvykle nafouklejší, což značí zasažení insekticidem, který ji brzy zahubí

Bílá vajíčka květilky na bázi rostlin - kladení pokračuje, ale za sucha a horka by mělo být líhnutí nižší - zasychání vajíček

Na květech je možné monitorovat početnost kovaříků - čím více, tím bude za cca 2 roky více drátovců

Pokračuje místy vysoký přílet mšic

Slunéčko a pestřenka

Larva dravé pestřenky

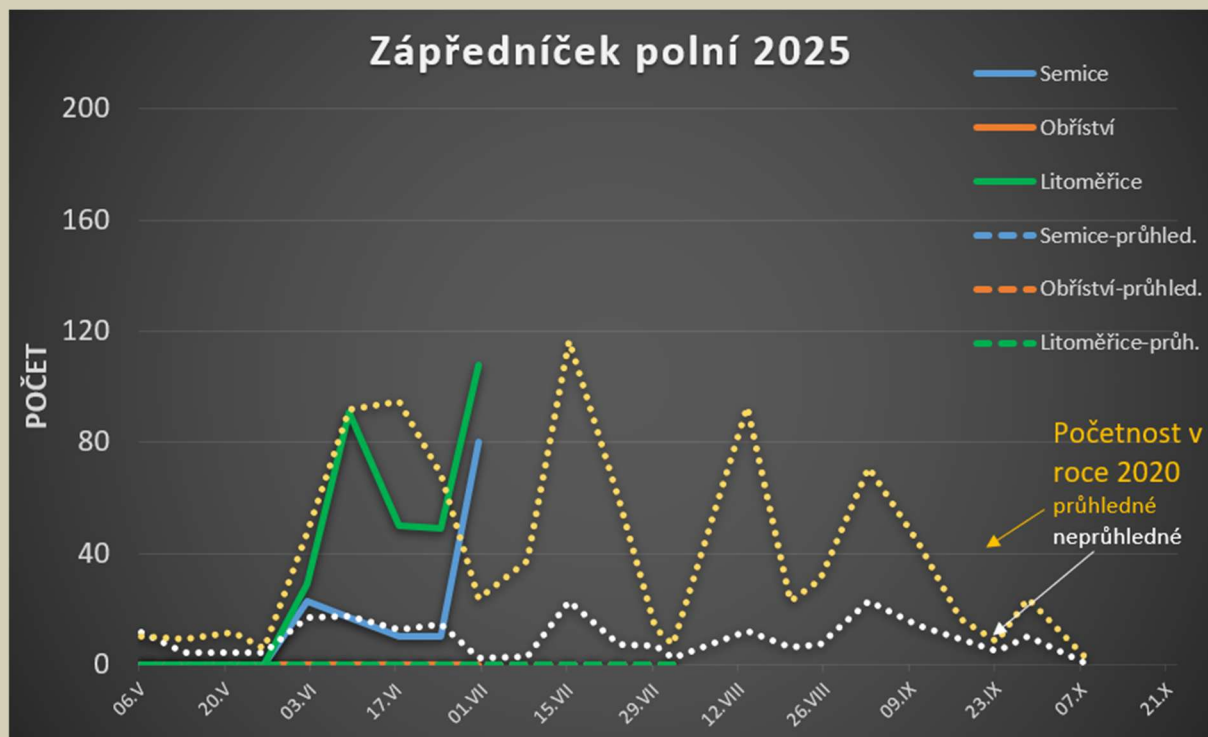

Dospělec dravé zlatoočky - těch je v porostech minimum

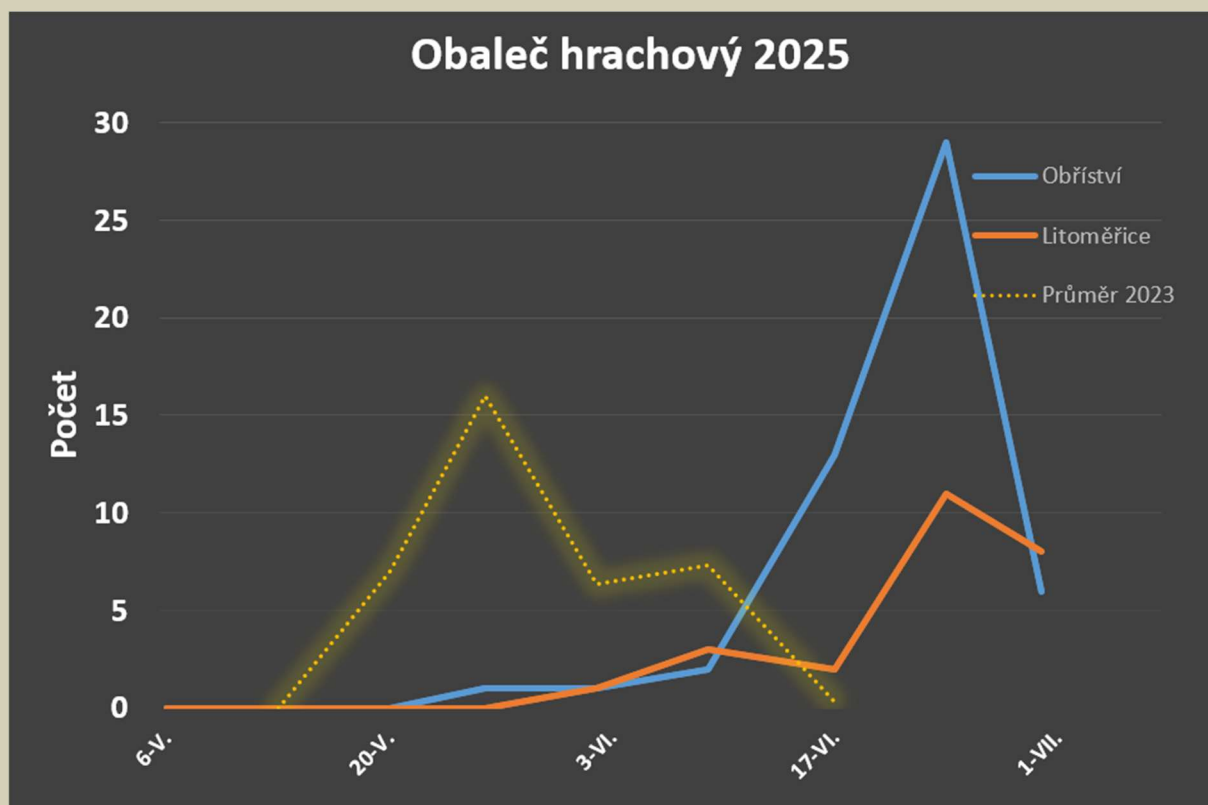

Odchyty zápředníčka v lapácích zůstávají vyšší, bude nová generace housenek

Odchyty do feromonových lapáků

Početnost zápředníčka roste

Odchyty obaleče se snížily